

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 26 — Štev. 26 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII.

NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 6, 1945 — TOREK, 6. FEBRUARJA, 1945

75 MILJ OB ODRI

Prva belorusko armada je dospela do Odre vzhodno od Berlina na 75 milj dolgi fronti in ko je zavzela Zellin, je oddaljena od Berlina še 33 milj.

Berlin poroča, da so Rusi prekoračili Odro severozapadno od Kustrina, ki je zadnja trdnjava na najkrajši poti do Berlina; da so pričeli novo ofenzivo, ki je prešla čez Odro južno od Vratislave ter bodo skušali vdariti proti severozemski Pomorje do Stettina ob Baltiku.

Rusi so včeraj napredovali 8 milj, zavzeli nad 100 krajev v Braniborski in so se približali devetim mostovom čez Odro. Zabili so močno zagvozd med trdnjavama Kustrinom, ki leži od vzhodnega bregu Odre, in Frankfurtom ob zapadnem bregu Odre. Razdalja med Kustrinom in Frankfurtom je 16 milj.

Ko je dospela prva beloruska armada maršala Žukova do Odre, je napredovala v 23 dnevih 280 milj, ko je pričela svoje prodiranje iz Prage, vzhodnega predmestja Varšave.

Moskva poroča tudi o drugih pridobitvah v Vzhodni Prusiji, kjer je tretja beloruska armada generala Černjajevskega, ki oblega Koenigsberg, očistila 350 kvadratnih milj polotoka Samlanda severozapadno od Koenigsberga in da je bil en nemški polk uničen in 54 tankov razbitih, ko so Nemci pričeli s prototivnico.

Zaplenjenih pa je bilo 30 tankov in topov na trnih. Na Madžarskem so Rusi napadli proti zapadu na 21 milj dolgi fronti in ofenziva je namenjena proti Szekesfehervarju, 32 milj jugozapadno od Budimpešte, katero mesto so Rusi izgubili v nemški prototivnici. Med mestami, ki so jih Rusi zopet zavzeli, sta: Sereyles, 9 milj jugovzhodno od Szekesfehervarja in Szilasbalhas, 26 milj proti jugu.

V Budimpešti so Rusi zopet zavzeli 16 ulic.

Moskva še ni potrdila berlinskega poročila o novi ruski ofenzivi južno od Vratislave. Berlin poroča, da je maršal Konjev z močnimi tančinami in infanterijskimi oddelki napadel na obeli straneh Briega, 23 milju jugovzhodno od Vratislave. Berlin poroča, da so po 24-urnih vročih bojih Rusi postavili dve močni oporišči ob zapadnem bregu Odre med Briegom in Ohlanom, 10 milj severozapadno.

Moskovsko polnočno poročilo naznana, da je bilo mnogo nemških čet potisnjene proti Odri in da so bile uničene. Nad 5000 Nemcev je bilo ubitih in 1300 vjetih.

Ko so Rusi zavzeli Alt-schaumburg ter železniško križišče Gortz, je postal Kustrin popolnoma osamljen ob vzhodnem bregu Odre. V Kustrinu, ki ima 19,000 prebivalcev in leži ob izlivu Warthe v Odru, so trije mostovi čez Odru, pri Gortzu pa en most.

Pet milj južno od Gortza so Rusi zavzeli Tirpitz, 36 milj vzhodno od Berlina, Reipzig, 4 milje proti jugovzhodu in 38 milj od Berlina ter so blizu šestvrstne vojaške ceste, ki povezava skozi Frankfurt v Aachen.

Kupite en "extra" bond ta teden!

KAKO JE BILO REZENIH 3700 AMERIKANCEV IZ UJETNIŠTVA

Pred Santo Tomaso ujetniško taborišče je pripeljal ameriški tank s 75-milimeterškim topom in belo zvezdo na strani.

Voznik je pognal tank do vrata, za katerimi je bilo okoli 3700 mož, žena in otrok.

"Odprite!" je zapovedal poveljnik tanka.

Nekdo ni odpril vrata.

"Odprite, drugače vseeno pridemo," je zaklical poveljnik. Nobenega odgovora.

Znotraj pa so se pričeli glasati glasovi, najprej plahi, nato vedno glasnejši; v njih je bil strah in upanje. Ujetniki so spoznali, da zunaj vrat ni bil japonski, temveč ameriški glas. Pa vrata se niso odprala.

"Vozi naprej!" ukaže poveljnik tanka, "in ne krije prej, dokler ti ni treba in dokler nisi gotov, da so Japonci."

Tank se je zaletel v vrata. Vrata zaškrpljejo, se razpoljujejo in zvale na tla. Ujetniki, plahi pogledov, negotov, kaj se godi, pričeli so prihajati iz poslopja. V pol-

NEMŠKI GENERALI BI SE PODALI

Kot poroča vojni poročevalce Curt Riess iz Pariza, je prejel dovolj zanesljivih pričevanj, da so vodilni nemški generali pripravljeni skončati vojno čimprej, predno bodu Nemčija trpela kako večje opustošenje.

Iz Nemčije prihajajo skozi neutralne dežele, kot sta Portugalska in Švedska, mirovne tipalke in to je tudi znano Hitlerju in propagandnemu ministru Goebbelsu. Nemški generali in največji industrijski so pripravljeni sprejeti brezpostojno predajo, ako je njim izročena vrhovna oblast nad Nemčijo.

Potovanja za zabavo morajo prestati

Washington. — Vojaški in za vojno važni promet je zdaj na svojem višku — intenzivirano premikanje čet v dnevih, ki so pred nami, utegne kritično preobložiti železniške in avtobusne proge, ako civilisti ne omeje svojih potovanj. Amerikanci, napovedali ste, da se odpoveste kraju.

General MacArthur je sporočil, da noben ameriški ujetnik ni bil ubit, četudi jih je bilo nekaj ranjenih.

Japanski poveljnik je ostal trden. Oddelki prve ameriške kavalerijske divizije pa so pridržali v poslopje in pričeli so se boji od sobe do sobe. Nekateri ameriški ujetniki so zajeti skupaj z japonskimi vojaki.

General MacArthur je sporočil, da noben ameriški ujetnik ni bil ubit, četudi jih je bilo nekaj ranjenih.

Ujetniki, plahi pogledov,

negotov, kaj se godi, pričeli so prihajati iz poslopja. V pol-

JAPONCI ODREZANI V MANILI

Gen. Douglas MacArthur je uradno sporočil, da je Manila padla ob 6.30 zjutraj v torek 6. februarja in da je bilo osvobojenih okoli 5000 vojnih ujetnikov in internirancev.

Med osvobojenimi ujetniki je okoli 4000 Amerikancev in Angležev, ostali pa pripadajo različnim drugim narodom. Nad 800 ujetnikov je bilo osvobojenih, ko je 37. infantrijska naskočila Bilibid kaznišnico sredi Manile ter je razbila vrata kaznišnice.

Ko je general MacArthur uradno naznanih padec Manile, je obljubil še več vdarev na sovražnika in da je nječev končni cilj—Japonska.

Kolikor Japonec je še cestal v kakem okraju Manile, so obkoljeni in bodo iztrebljeni.

Danes je bilo sporočeno, da se je južno od Manile spustila na tla ameriška 11. zračna divizija, ki je po 35 milj dolgem prodiranju od juga do Manile.

Japoneci so hoteli razbiti zvezzo med severnim in južnim delom Manile in so razstrelili

Quezon in Ayala mostova, toda dva mostova sta še ostala.

Japoneci se iz Manile umikajo na Corregidor.

V južnem delu mesta, opstran Pasiga, se Japoneci še drže nekaterih krajin in se branijo po nekaterih hišah, toda general MacArthur je sporočil: "Kmalu bodo uničeni."

V ujetniškem taborišču Santu Tomaso so bili osvobojeni tudi "bataanski angeli", ki so skrbeli za ameriške ranjence v skrajno krvavih bojih zadnjih dni na Bataanu. To so ameriški in filipinski vojaški bolničarke, ki so bile vse osovojene.

Ko se je pričela vojna, je bilo na Filipinih 100 bolničark, mnoge so prišle na svobodo na različne načine, ena skupina s podmorincem, druga skupina z mornariškim aeroplonom, v San Tomaso pa jih je bilo osvobojenih 67.

POLJAKI ŽE OSVAJAJO NEMŠKO ZEMLJO OB ODRI IN NEISSE

Predsednik poljske vlade, ki je bila postavljena v Lublinu, Boleslav Bierut, je sinoči sporočil, da je njegova vladă že pričela vključevati nemška ozemlja novo Poljsko, kakor je bilo dogovorjeno s sovjetsko vlado, da si more Poljska razširiti svoje meje do Odre in Neisse.

Bierut je sporočil, da so poljski pooblaščenci prišli v Oppeln ob Odri, kjer bodo postavili krajevno poljsko oblast. "Po našem mnenju je treba na poljski zemlji postaviti poljske oblasti, ne glede na mnenja, ki bodo mogoče izražena na mednarodni konferenci," je rekel Bierut.

Bierut pravi, da je ruska vlada že odobrila, da Poljska razširi svojo oblast do Odre in Neisse. Ministrski predsednik Ossubka-Morawski je rekel, da je na moskovski konferenci Winston Churchill tudi pristal na to, da ima Poljska pravico zasesti več nemškega ozemlja proti zapadu.

Bierut je rekel, da njegova vlada řeši poslati svojih pooblaščencev v Vzhodno Prusijo, ker se tam še vedno bijejo boji. Kakor hitro pa bo rdeča armada dejelo očistila Nemčev, bodo šli poljski pooblaščenci tia in bodo postavili krajevno vlado. Bierut je rekel, da mejai med Poljsko in Rusijo v Vzhodni Prusiji še nista bila določena, da pa bo prijetljivo urejena med obema

državama in sicer na podlagi narodnosti.

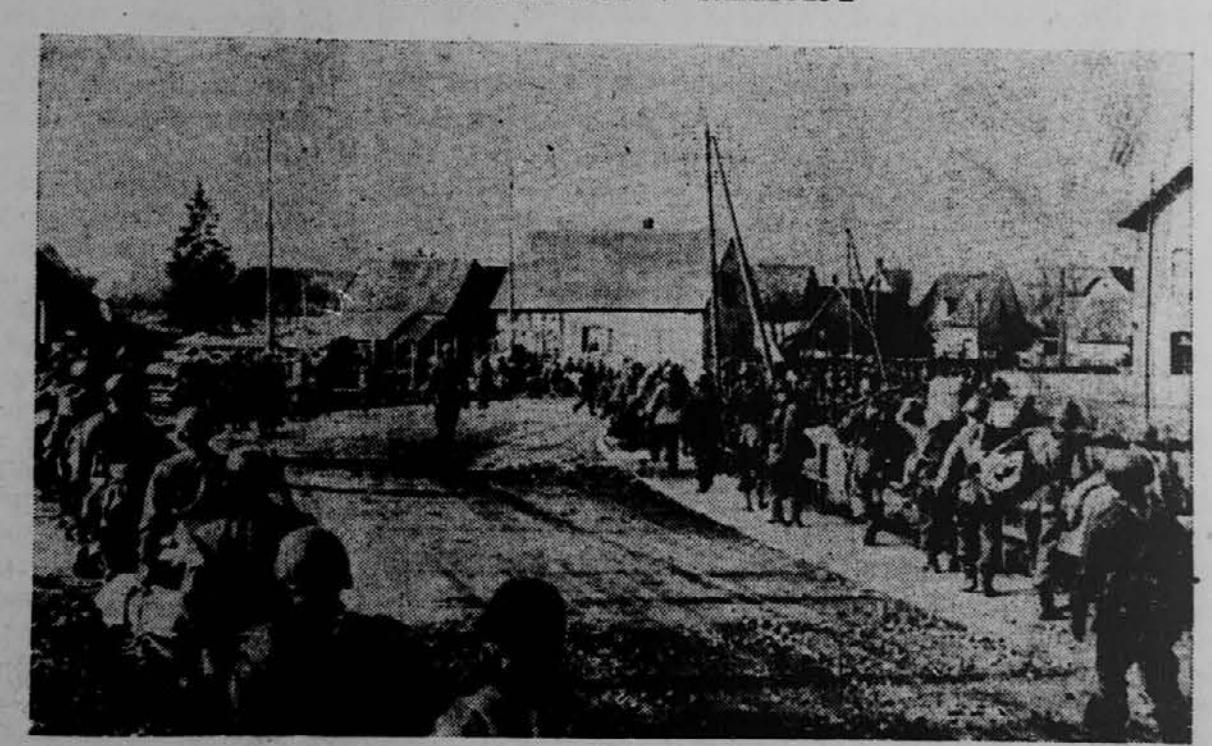
Okoli Koenigsberga žive večinoma Litvini, v sledi cesar bo na del dežele priključen sovjetski litvinski republike.

Z ozirom na nekatere kraje, ki jih je Poljska vzela Čehoslovaska, ko je Nemčija zasedla Čehoslovasko, je Bierut rekel, da bo to vse prijateljsko urejeno med Poljsko in Čehoslovasko. Kjer je prebivalstvo po večini poljsko, bo kraj prisel pod Poljsko, kjer pa so Čehi v večini, tedaj bodo kraji prisel pod Čehoslovasko.

Poljski kabinet je že imel svojo prvo sejo v Pragi, vzhodnem predmetju Varšave. In Bierut je pozneje izjavil, da je Varšava zopet glavno mesto Poljske in da bo v Varšavi poljska vlada izvrševala svojo oblast.

Prispevajte svoji delež v fond za boj proti otroški paralizi.

AMERIKANCI V NEMČIJI

Slika kaže, kako Amerikanci prodirajo daljev Nemčijo.

TREBA JE DAROVATCEV KRVI!

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuje življeno sto in sto ranjenih vojakov in mornarjev. — Toda potrebujem je še na tisoč darovalcev krvi. Dajte pint krvi, da rešite življeno.

Drugi regent general Mihov je bil popolnoma na strani

A WAR HALF WON... IS NOT VICTORY!

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Saksen, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDROUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

Preostale velevlasti

Svoječasno smo v "Glasu Naroda" mnogo pisali o velevlastih, katero so priredile znano konferenco v palači Dumbaron Oaks v Washingtonu. In sedaj, koncem januarja, nastalo je vprašanje - koliko velevlasti je še preostalo? Meni da samo dve. Nekako smešno bi bilo imenovati Chiang-Kai-Šekovo Kitajsko - velevlast. Tudi v Franciji se dogajajo dogodki, ki značijo, da bode Francija postala del zapadne zvezze evropskih držav. Anglija s svojimi dominiji bode preživelata svetovno vojno "I.", kajti:

1. "rnska vojska je storila glavno delo pri tem, da je nemška vojska izgubila svoje drobovje" (tako se je izrazil Churchill dne 22. avgusta 1944);

2. ameriške vojne in lend-lease potrebuščine so redno prihajale v Anglijo od leta 1940 nadalje, in

3. angleški dominiji so se bojevali na strani Anglije.

Anglija toraj še vedno obstoji kljub skrajnemu nezadovoljstvu, ki vlada v Indiji in Burmi, in kljub vsemu sovraštvu napram Angliji med vsem prebivalstvom Daljnega Iztoka.

Sedanje stališče, katero zavzema Anglija, pa ne bo zanemarjalo za vedno obstati tako, kakor je sedaj, oziroma kakor so povzročili angleški Toriji. Ti ljudje skušajo vzpostaviti zopet monarhije v raznih državah na Balkanu in menda tudi na Španskem. Pri vsem tem je pa finančni položaj Anglije postal tako izredno slab, da posebna angleška delegacija z nekim J. Maynard Keynesom na čelu, skuša pri nas, v Zjedinjenih državah dobiti posojilo v znesku tritisoč in petsto milijonov dolarjev v vrhu nabave civilnih, oziroma nevojnih potrebuščin, da se na ta način uredi skoraj vnicena trgovinska balansa Anglije. V Evropi zida Anglije svoje bodoče nade na zgoraj omenjeno zvezo zapadno-evropskih držav, ako bodo stale v isti obliki, katera je tamkaj preobradovala — pred vojno. Morda bo pa Anglija dobila novo vladu, ki bode sodelovala z Rusijo v vseh vprašanjih, na kar bode tudi prišlo do ustanovitve federacije evropskih republik, med katerimi bode Anglija imela velik, toda nikakor odločilen vpliv.

Od zibeljke -- do groba

Vsemu svetu je znano, da je domovina naciizma bila prvotno v Monakovu na Bavarskem, kjer mu je po rojstvu tekla zibeljka in kjer so naciij to rojstvo proslavili z prvim proljetjem krvi.

Sedaj, ko so sovjetske vojske že takoreč v berolinskih predmestjih, sta tudi Hitler in Goering premestila svojo osebno, tekom dobe naciizma ukradeno imovino, iz Wilhelmstrasse v Berolini, v znano hišo "Braum Haus" v Monakovem. Glasom istih vesti so naciij tudi vse vladine akte in ostale spise prepečljali v Monakovu.

Poleg zgoraj navedenega, je pa še vse polno drugih znakov, kateri vsi kažejo, in sicer prav jasno — na to, da bode krai, kjer je tekla zibeljka naciizmu, postal tudi grob vsemu nacijskemu novemu socijalnemu redu, o katerem je bedak Hitler tako širokoustno vsemu svetu pripovedoval, da bodo trajal najmanj tisoč let.

Vodstvo nacijske vojske je dosedaj v prvi vrsti skrbelo za to, da prepreči vpad v Nemčijo od jugozapadne, južne in jugoistočne strani — in sicer v večji meri, kakor pa od severne. Nastran reke Rene, oziroma v bližini Strassburga, je poznamo gorovje, dočim so dalje proti jugu Alpe, katere se kot naravna obramba raztezajo od južne Bavarske dalje proti jugu v Avstrijo; ono isto gorovje se potem razteza dalje proti izoku, oziroma preko severne Češke in Morave vse do Karpatškega gorovja.

Toda reka Dunav tvori nekaka odprta vrata, skozi katere zamore vsaka vojska priti od izcka do mest Dunaj in Monakovo. Vsled tega je povsem naravno, da bodo naciij skušali braniti zgoraj omenjeno gorovje vštevši Brenerski prelaz in tudi ravnino ob Dunavu, kajti Strassburg, Brenerski prelaz in tudi Budimpešta so pravi kaži pot vsaki vojski, katera nadaljuje svojo pot proti Monakovu in bavarskim gorom.

Južno od Severnega morja in tudi od Baltika, je vse ozemlje ravno in je toraj dokaj ugodno za bojevanje v velikem pogledu. Sedaj, ko ostanki nemške vojske še vedno beže, seveda še ni znano, kje se bode gladna in razcapana nemška vojska ustavila in zbrala za zadnjo obrambo. Toda prepričani smo, da bode zadržala svoj smrtni udarec ob — Dunavu, v bližini Monakova. Ztrjuje se tudi, da bodo porazeni naciij po zadnjem porazu, pričeli z geriljskim bojevanjem na Bavarskem in Tirolskem, toda to so načrte le nacijske želje, kajti v gorah Tirolske in Bavarske je izdatno lažje najti in tudi nadzorovati zadnje nacijske tolpe, kakor

pa v gorovjih Jugoslavije vse od Dinara Planine dalje proti jugoistočku.

Vse izgleda tako, kajtor da je usoda namenila nacijem in njihovi norosti — konec baš v Monakovu, oziroma v mestu, od kjer se je ta norost in podivjanost pričela razširjati. General Ludendorff in milijonar Fritz Thyssen sta temu rojstvu nemške norosti kamovala in pripravila potrebujo zibelko z vsem denarjem kar ga je bilo na razpolago, — toda žrtve koncentracijskih taborišč bodo prve, ki bodo pljuvale na grob naciizma na Bavarskem.

KAJ NAM JE POVEDAL FUEHRER?

Za ONA napisal Donald Bell

Dan pred dvanajsto obletničnim nacističnega prevzemanja oblasti so naznali nacisti, da ne bo nobene proslave in da ne bo nobenega Hitlerjevega govora. Potem so pa kar enkrat preklicali te izjave in napovedali, da bo Hitler govoril ob četrtna na šest popoldne. Zakaj to kolebanje?

Že po prvih treh stavkih, katere je izgovoril govornik na radiu, sem bil prepričan, da je to pravi Hitler. Poslušal sem njegov govor večkrat, da bi zadobil popolno govorost.

Zdaj se je zopet popravil. Duševni povod ozdravljenja je dejstvo, da je prežvečil in probabil nemški poraz. V duhu je že odpisal Berlin, se spriznali z mislijo na vojaški poraz in je že zmožen mislit na Nemčijo zasedeno od zavezniških armad. Skozi dolge mesec obupa in razočaranja se je bunil in upiral tej usodi, besnel je in obupaval.

Toda Hitler je radikalni politik in realist. Spoznal je, da ne more ničesar, in se je prilagodil tej misli. Ko pa je v svojih mislih in spoznanju evaluiral do tega, se je z besno odločnostjo postavil po robu.

Preceenil je vse izgleda in možnosti rešitve — za samega sebe in za nacizem, kot idejo in politično stranko. Njegov zaključek je očvidno ta, da so možnosti še vedno dobre tudi v slučaju, da bo vojna izgubljena. Ni nemogoče, da je bila trdnost njegovega govora v torku le izvrstna produkcija dobrega igralca. Hitler je bil vedno čudovito dobrer igralec.

Nazivlje temu pa mislim, da to ni bila le igra. Prepričan sem, da je Hitler pripravljen na to, da se skrije v podzemljiju in postane vodja podtalnega gibanja. Njegov glas in splošno držanje, ni bilo v skladu z dušo človeka, ki se pripravlja na beg v Španijo ali Argentinijo ali Japonsko. Morda bo postal nekateri svojih pobratimov v drugi deželi, da tam zgradi nove celice in terirične nacime v inozemstvu. Hitler sam pa bo postal v Nemčiji. Hitler se ne bo prebral britanskemu, ameriškemu ali, strahota vseh strahot, russkemu generalu. Tudi na sammor se bo mislil in če bole mogoče, se bo tudi izognil smrti na bojem polju.

Njegov cilj je, da ostane Fuehrer — vodja v tisti kaotični dobi značjav in prevarotov, ki se mora roditi, po njegovem misnju, iz konec te vojne povod v Evropi in ne le v Nemčiji sami.

Hitler bo torej stremel za tem, da po porazu prevzame zopet tisto staro nalogo, katero je izpolnjeval po prvi svetovni vojni. Takrat je postal eden nepoznanih vojakov leta 1919 agent nemške vojske mašine in organizator maševalne vojne. Njegovi začetki so bili skromni, toda pozneje je zgradil najmogočnejšo vojaško silo vse Evrope. V sedanjem trenotku so njegovi izgledi obenem boljši in slabši kot takrat. To je videti presenetljivo, pa ni. Nemčija bo mnogo manjša, izmogzana bo in siromašna, mnogo bo ra-

Zdaj, komaj mesec dni pozneje, pa je pravi Hitler zopet na pozorišču.

Kako objasnitati ta dejstva?

Najbolje se mi zdi, analizirati Hitlerjevo mentalitet in politično vsebino njegovega zadnjega govora. Ta analiza nam bo pokazala mnogo — kako se bo končala vojna in kaj nameravajo storiti Nemci po vojni.

Hitler je lam poleti in v jeseni najbrže živčno propadel in se duševno popolnoma zrušil. Sprevidel je, da bo mogocna mašina, katero je bil sezidal, popolnoma uničena. Jasno mu je postal, da je poleg blizu, njegova malodružnost se je prelevila v besnost in v divje obtoževanje vseh onih, ki so ga "zahrbne izdali". V ciklu njegove duševne bolezni se je menjaval "furor teutonius" z depresijami popolnega malodružja, tako da je bil nesposoben odločati, nezmožen ali pa nerazpoložen, da bi go-

va in jemanjal "furor teutonius" z depresijami popolnega malodružja, tako da je bil nesposoben odločati, nezmožen ali pa nerazpoložen, da bi go-

ŽIVI IZVIRI

Spisal IVAN MATIČIĆ

Knjiga je svojevrst pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v 13 dolgih poglavjih opisanih 13 rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do danšnjega dne.

Cena \$2

Lično v platnu vezana.
13 poglavij — 413 strani

**K N J I G A R N A
SLOVENIC PUBL.
C O M P A N Y**
216 W. 18th Street
New York 11

RAZGLEDNİK

PREINAČENE RAZMERE

Položaj v Zjedinjenih državah se prav hitro spreminja, kajti čim večje in boljše postaja število brezstevilnih strojev, katero se rabi pri izdelovanju vsakdanjih in tudi vojnih potrebuščin, postaja tudi število potrebnih delavcev manjše. Za sedaj se to v splošnosti še ne čuti, kajti vse tovarne obratujejo, kar velja tudi o premogovih rovih in rudnikih, toda po vojni bode seveda dregatice. Da je položaj postal tak, kakor je sedaj, in da bode po vojni mormalo mnogo delavcev počivati, ni nihče odgovoren. Toda znano je vsem prebivalstvu, da so zgoraj omenjeni stroji in tovarne, lastnina maloštevilnih ljudi; in znano je tudi, da je vse blago, katero se izdeluje v tovarnah, kakor tudi sile, ki gonijo stroje v tovarnah, daravnare, katerih jih je namenila vsem prebivalcem tudi one dežele, oziroma vsem ljudstvu. Toda obenem je tudi res, da Hitler ne bo kot kajzer zapustil Nemčijo in svojega naroda. Kajzer je pozabil pripraviti vse potrebno za slučaj poraza. Zmesejava v poraženi Nemčiji po vojni, dejstvo, da bo nemogoče poloviti vse načete in da bo ostalo na stotoči bivših SS vojakov in uradnikov stranke na prostem, vse to nudi velikanske možnosti za podtalno gibanje.

Toda obenem je tudi res, da Hitler obrežen z novo teorijo in novimi načrti. Obriši teh načrtov so najbrže že jasni — morda jih deloma že izvaja. To je brez dvoma prav vira prenenetljive osebne sile, katera kaže zdaj, tik pred pononom.

Najemniki so dobili nazaj skoro \$5.000.000

Washington. — OPA poroča, da je bilo v preteklem letu izplačano najemnikom nazaj skoro 5 milijonov dolarjev na podlagi delovanja OPA. Preko \$2,800,000 je bilo izplačanih 60,000 najemnikom na neposredne intervencije OPA v slučajih, v katerih je slo za previsoke zahteve, kjer je OPA naslovila posestnikom pozivne in obtožbe za trojno odškodnino. Vsega skupaj je bilo predanih sodiščem širom deželi 5,411 obtožb radi načinov v teku leta 1944.

Ponarejeni kuponi odmerkov za bencin iznašajo pol odstotka

Washington. — Price Administrator Chester Bowles je naznani, da je bilo vposlanih 3 in en četrtna milijona ponarejenih kuponov odmerkov za bencin — za 11 milijonov gallonov bencina — uverilnemu uradu in njegovim centrom, katere je ustanovila administracija za cene, v teku dveh mesecev, v katerih so bile preglasnjene vsi porabljenci kuponov. G. Bowles je poudaril, da iznaša ta količina manj kot pol odstotka bencina, katerega so porabili v tej dobi civilni avtomobilisti.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK
Knjiga daje poljubna navodila, kako postati ameriški državljan. (V slovenščini) Cena 50 centov
Dobite pri Knjigarni Slovenic Publishing Co., 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Po 25c komad

Moje dekle je že mlada Barbara polka

Naročite pri:

**K n j i g a r n i
Slovenic Publishing Co.**

216 W. 18th Street

New York 11, N. Y.

45-LETNO PREISKUŠNJO

I M A

Ameriška Bratska Zveza Ely, Minnesota

AMERICAN FRATERNAL UNION ::

ki ima

25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE DOLARJEV V PREMOŽENJA

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte se in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti bolezni, nesrečam in smerti.

Ako je društvo A. B. Z. v vaši naselbini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

STOJAN PREBIČEVIĆ O JUGOSLAVIJI

"New Statesman and Nation" v Londonu je dne 27. januarja prinesel članek iz pod peresa Stojana Prebičevića, angle-ameriškega povečevalca v Belgradu, v katerem je opisan sedanji položaj v Jugoslaviji. SANS primaša v prevodu glavni del tega poročila.

Mirko G. Kuhel,
tajnik.

Po osmih mesecih, ki sem jih preživel v Bosni, Dalmaciji, Srbiji in Belgradu, smatram, da lahko izrecem sledijočo sodbo o sedanjem položaju v Jugoslaviji:

Najbolj važno je dejstvo, da so partizani bili zmožni upeljati zdroj v dostojno vladilo, kateri se ni treba podajati v civilno vojno, ampak ki posveča vse svoje sile za doseg popolne mobilizacije za borbo proti sovražniku. Ta fakt ne izvira samo radi močne vojske sile maršala Tita — njegova vojska danes šteje 500 tisoč vojakov — temveč tudi radi čvrste politične discipline. Narodna osvobodilna fronta in velikega zaupanja, ki ga ta uživa po vsej deželi. Moje prenobljenje mnenje je, da bi Narodna osvobodilna fronta ob tem času dobila pri svobodnih volitvah pod nadzorstvom medzvezniške komisije najmanj 70 odstotkov jugoslovenskih glasov. Važna točka pri tem je, da bo Tito najbrž dobil večino glasov od vseh jugoslovenskih narodov: Srbov Črnogorcev, Makedoncev, Hrvatov in Slovencev. Ker je Tito Hrvat, Mihajlović pa Srbi, je slednji seveda dolgo časa

poslani v borbo proti partizanom.

Nikoli ni bilo poročano, da bi katera Mihajlovičeva edina napadala nemške položaje v borbi za osvoboditev Srbije. Nekateri dokazi v Belgradu sedaj jasno dokazujojo, da se je Mihajlovičeva podtalna organizacija v Srbiji zelo opirala na vladovo kvizlinga Nedića. Obratno pa je ta vzdrževala potom svoje tajne polijece skriveno vojaško zvezo z nemškimi oblastmi. Zadej za tem razmerjem se je skrivala politična ideja, da kadar bi nameč Anglezi in Amerikanici invadirali Srbijo, bi Nedić oddal svojo administracijo Mihajloviču, kateri bi se potem ponudil anglo-ameriški komandi na razpolago. Ko so pa partizani v Rusi uničili Nedićeve administracije, se je Mihajlovičeva podtalna organizacija razsula. Sedaj je sodniško dokazano, da je Nedićeva posebna policija zapirala komuniste na podlagi "črne knjige", ki so mu jo predložili gestapovci ali pa Mihajlovičev glavni stan. Vasi v neposredni bližini mesta — kot Konradž in druge — so bile pod oblastjo četnikov, katerim je bilo dovoljeno poljubno potovati sem ter tja iz Belgrada, ki je bil pod nemško kontrolo. V rokah imam izjavje očevidev — visokih četniških častnikov — da je 16. septembra 1944, ko se je ruska vojska že nahajala v Srbiji, imel Mihajlovič sestanek z Herr Staerkerjem, glavnim svetovalcem Neubacherja, ki je bil Ribbentropov poohlašenec v Belgradu, in sicer v vasi Badovinci, blizu Šabca — zapadno od Belgrada — ter da so

teden dni kasneje Nemci založili Mihajlovičev glavni stan z 5,500 puškami. Po izjavi partizanov je Mihajlovič izdala v sovražnikov naroda. Po izjavi njegovih sledilcev pa je le velik nerodnež in Hamlet. Naj bo tako ali tako, ne preostaja mu več nobene organizacije.

Če obstaja še kakša opozicija proti Titu, se zdi neorganizirana in mrtva. Tvorijo jo deloma velesrbski Mihajlovičevi, Nedićevi in Ljoticevi so-potniksi, deloma ljudje, ki so se naveličali vojne in katerim ni všeč popolna partizanska mobilizacija proti Nemcem ter večinoma oni ljudje, ki so bili za časa okupacije tri leta in pol podvrženi hrvavški sovražnikovi in kvizlingskemu propagandi o "rdeči nevarnosti". Tipičen pogled je Belgrad. Ob osvobodenju zadnjega oktobra je morda 80 odstotkov ljudi bilo proti partizanom. Ves teden se civilisti niso pokazali na ulicah. Nato so se pričeli odpirati trgi, potem trgovine; polagoma so se prceli kazati tudi ženske v kožnih v zveč raznim govoricam o množičnem morenju. Se "strašni" partizani niso zdeli več takci zavratni morilci. Po dveh mesecih se je nasprotno skrilo za morda 50 odstotkov. Če bodo partizani nadaljevali svoje namere in se ravnalji svojega načela: "Nobenega maščevanja, razen nadfašisti", tedaj znajo pridobiti naklonjenost večine belgrajskega prebivalstva. Ko je še v Belgradu bilo 80 odstotkov ljudi proti partizanom, je že bila očvidna slabost opozicije. Nikakega poskusa ni bilo, da bi mase demonstrirale proti Titu, nikakih skupnih protestov, niti enega naziva na stenah: Doli s Titom! To je važna svedočba o mestu, ki je proslulo radi svojega uporniškega značaja.

Misterijo o Mihajloviču je bilo mogoče razkrivati le po osvobodenju Belgrada. Sedaj je na roki sodniška evideča, da so nekateri Mihajlovičevi povojnički imeli dogovore z Nemci in so, n. pr. vzdrževali svoj stan v kavarni Takovo na Teraziji v Belgradu za časa nemške okupacije. Na rokah je tudi dokaz, da so nekateri Mihajlovičevi bili usmrčeni v taborišču Banjica blizu Belgrada. Pravilno razlaganje vsega tega pa je, da je Mihajlovič imel v Srbiji dvojne simpatičarje: kolaboratorje z Nemci in pristne ro-

sejah odborov osvobodilne fronte.

V Jugoslaviji je precej propagande za "junaško jugoslovansko komunistično stranko", o kateri se govori, da je samo leta 1941 izgubila 10 tisoč svojih članov na vojnih poljanah, toda niti enega ne za komunistični sistem vlade ali človeške družbe. V osmih mesecih nisem videl niti slišal ne enega političnega gesla, s katerim bi se zahtevalo komunizem, ali zasledil en sam pozkus kolektivizacije privatnih kmetij, trgovine ali tovaren. Fraza enotne propagande je: Federalna demokratična Jugoslavija. Opetovanje je bilo naglašano, da privatna lastna in iniciativa ostane pod režimom Narodno osvobodilne vlade, kajti glavni bovec za narodno osvobodenje je zelo individualistični kmet. Samo naprave, ki jih je lastovala pred vojno monarhistična država, kot n. pr. državni mo-

nopol tobaka, vžigalje, petroleja, soli, nekaterih rudnikov itd., in zaplenjen premoženje obsojenih narodnih izdajalcev zna ostati državna lastnina pod vladu osvobodilne fronte. Zunanjji kapital bo zopet dopuščen, toda najbrž pod novimi pogodbami in koncesijami. Nobene evidecne ni o kakih protivverski propagandi v Jugoslaviji. Bradati srbski pravoslavni duhovniki so se izkazali za tako razvedrino toniko za borbeno partizansko moral, da se širi med Srbi pregorov: Ena brada je kot brigada. Partizansko stališče napram veri — pravoslavni, katoliški, protestantovski, turski ali judovski — je ločitev cerkve (vere) od države (politike). Srbski pravoslavni nadškof Josip v Belgradu, ki se je bal ponižanja, je dobil častne obiske od mnogih visokih oficirjev Narodno osvobodilne vojske.

SANS.

HELP WANTED :: DELAVKE IŠČEJO

:: HELP WANTED

The War Man Power Commission has ruled that no one in this area now employed in essential activity may transfer to another job without statement of availability.

ŠIVALKE

SINGER IN STROJE ZA KOŽUHE
IZVRSTNE DELAVSKE RAZMERE
DOBRA PLAČA — STALNO DELO
WORLD TOY MPG. CORP.
21 HUDSON ST. N. Y. C.
(25-27)

FINISHERS
IZVEŽBANE
IZVRSTNE DELAVSKE RAZMERE
DOBRA PLAČA — STALNO DELO
5 DNI V TEDNU
ALICE OROVA N. INC.
785 FIFTH AVE.
(59th Street) (25-27)

FLOOR GIRLS
TRIMMERS — HANDSEWERS
25 URNI TESEN — VIŠEK PLAČE
DOSTIH NADURNEGA DELA
JERRY BLOUSE
20 W. 38th ST. N. Y. C.
(25-29)

GIRLS—YOUNG WOMEN
\$2.00 PER WEEK TO START
Piece work after two weeks
EASY WORK — NO EXPERIENCE
PLEASANT SURROUNDINGS
AMERICAN PEARL & BEAD CO.
19-01 STEINWAY ST. ASTORIA, L.I.
(25-31)

Šivalke
Izvežbane ali Učenke
Izvrstne delavske razmere
Visoka plača
Stalno delo

REBED UNDIE CO.
85 VARET ST. BROOKLYN
(Pripravno do BMT B'dway B'klyn Line Flushing Ave. Station ali Broadway Trolleys.) (25-29)

ŽENE — DEKLETA
ZA ZAVIJATI ŽIVILA
IZVEŽBANOST NI POTREBNA
Veliko Podjetje za Precesiranje in Zavijanje Živila ponuja sledete:

Plaćane poštice: Stalno službo; "Group" zavarovalnico; Praznične plačane; Bojniško podporo; Nadzorno delo: Premijo za ponočno delo: Avtomatski poviški Celi ali delni čas
Jutranji, Popoldanski in Večerni čas na Razpoloženju QUAKER MAID CO.
26 — 38th St. B'klyn, N. Y.
(22-28)

DEKLE HIŠNA DELAVKA

PRIJAZEN DOM
DOBRA PLAČA

Poklicite: ESplanade 7-7294
po 6. uri zvečer.
(24-26)

HIGH SCHOOL and COLLEGE
GRADUATES TO TRAIN AS
TELLERS OR CLERKS
in SUBSTANTIAL FIRMS
EXCELLENT OPPORTUNITY FOR
ADVANCEMENT
Part or Full Time. Your Fee Paid.
Apply: WILMAN AGENCY
11 JOHN ST. N. Y. C.
(24-30)

SHOES
PACKERS ON SLIPPERS
MACHINE OPERATORS and TABLE
STEADY — GOOD PAY
HOLIDAY CASUALS
644 BROADWAY N. Y. C.
(24-30)

ŠIVALKE
IZVEŽBANE
NA ŽENSKA KRILA
Najvišje plače — Izvrstne delavske razmere. — Svetlobna tovarna.

LIZA SPORTSWEAR
1431 Rockaway Parkway B'klyn
(22-28)

BINDER
Hoole numbers and carbon collators, experienced: above scale; steady. Also TABLE WORKERS, inexperienced and experienced, 40 hour week, 5 days, steady.

APPLY: E. BAKER PRINTING CO.
NEW CHAMBER ST. N. Y. C.
(IRT-Brooklyn Bridge Station)
Call: RE 2-4406 (26-32)

Opozorite še druge, ki ne dajo "G. N." na te oglase. — Mogode ho komu vstrečeno.

CROCHET BEADERS
IZVEŽBANE
DELO V TOVARNI NA
TEDENSKI PODLAGI
SIRECI EMBROIDERY
307 W. 38th ST. N. Y. C.
(Tenta Floor) (23-20)

TYPIST - CLERK
\$100 PER MONTH
\$110 — automatic increase
in three months.

STEADY WORK
EXCELLENT OPPORTUNITY
POST WAR FUTURE
CONGENIAL SURROUNDINGS

MUZAK CORP.
250 W. 54th ST. N. Y. C.
(23-31)

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES

22-28

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES

(23-31)

KUPITE EN "EXTRA

